

NOVIČE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 2. avgusta 1854.

List 61.

Od gnojenja s slamo.

Po poljskih pridigah prof. dr. Stöckhardt-a.

6. Posnemki z nauka od slame.

Kar smo v tem nauku od slame na drobno razložili, nam očitno kaže, da slama sama je malo vreden gnoj. Če bi 5 let zaporedoma kako njivo srednje rodovitnosti z edino suho slamo gnojili, koliko bi pridelali na taki njivi? Malo, celo malo, posebno zadnje leta. Če pa ravno tisto njivo gnojimo z živinskim ali človeškim blatom brez bilčice slame, bomo zaporedoma pridelovali veliko. Živa priča tega je cela dežela Belgija. — Slama dela le velik kup, se napiva gnojnice, razdeluje terdo blato, in enmalo tudi tistih gnojnih drobcov nazaj derži, ki iz gnoja puhté. Slama sama po sebi pa in če ni zmešana z živinskim gnojem je le malo več kot mrtva stvar in brez posebne gnojne moči. Gnojnice, saje, kurjek, lanéne preše itd. so brez slame in same po sebi neizrečeno rodovitne, — hlevski gnoj pa ima toliko manj moči v sebi, kolikor več mu je slame primešane. Vsak djansk kmetovavec, ki umno kmetuje in s prevdarakom gospodari, vé to.

Če je pa res taka, kakor nam pravite, zakaj pa kmetovavci pravijo, da brez slame (nastelje) ne morejo biti?

Ni težko dati odgovor na to zastavico.

Perviĉ. Od nekdanj je sin za oĉetom govoril, da slama je dober gnoj, in tako se je ukoreninila ta misel med kmetovavci, kakor se ukorenini marsiktera druga misel, od ktere se z lepo loĉiti ne moremo. Da pa je slama v takošno veljavo prišla, se je prav naravno takole zgodilo: Veĉidel vsi kmetovavci so od nekdanj živini nastiljali slamo in jo potem z živinskim gnojem vred vozili na njivo. Se vé da je tak gnoj dobro teknil polju, in tako je, kakor Ponci k verovanju, prišla tudi slama k dobremu imenu, k veljavi na polju. Al ona ni njive veliko gnojila; pravi gnoj in rodovitnost njive je le v živinskem blatu bil. To ravno je v kmetijstvu velika napaka, da se vsaka reĉ premalo natanĉno razloĉuje, in da taka vaŹna reĉ, kakor je kmetijstvo, ktero tolikanj vednost potrebuje, se v naših krajih le po hlapĉovsko opravlja! Če bi bile roké pridnih kmetov vseskozi pejljane in viŹane od umne glave, ki se je kaj uĉila, kje bi bile Źe naše kmetije! koliko veĉ bi se Źe pridelovalo, in koliko bolje!

Drugi vzrok, da slama velja za neobhodno potrebni gnoj, je ta, da veĉidel kmetovavcov ima za gnoj le to, kar v hlevu napravlja, drugzega gnoja skor ne poznajo, ker jim spet prave kmetijske in kmetijsko-kemijske vednosti manjka.

Tretji vzrok pa je, da brez nastelje, ki je postelja živini, Źivina ne more biti v hlevu. Al veĉ

druge nastelje je, ki ima veliko veĉ gnojne moĉi v sebi, kakor slama, kteri je naj bolja moĉ vŹla skozi klasje.

Če pa slama za klajo niĉ ne velja in če tudi za gnoj ni, kam pa bomo Źli Ź njo? bo morebiti marsikdo nas vpraŹal: Brez zamere, prijatelj! če tako vpraŹaŹ, nas nisi razumel. Mi nismo nikjer rekli, da slama nima celó niĉ gnojne moĉi, in da za gospodarstvo ni dobra ali da je celó nepotrebna. Ne besedice tacega ne najdeŹ v celem našem govoru. NaŹ namen je bil le skazati in za terdno sprĉicati, da slama sama po sebi ima celó malo gnojne moĉi, in da se tedaj tisti silno moti, kdor misli, da z velikim kupom slame pa z malo živinskega gnoja navdanim bo svoje polje dobro gnojl. Tak kup se velik vidi, pa malo izda, in če gospodar le na kup gleda, ne pa, kaj je v kupu, je enak tistemu, kteri bo po veliki skledi rahlih flancatov segel, manjŹo skledo mesa pa pustil, čeŹ, da se bo od unih bolj najedel, kakor od tega.

Slabo tedaj gospodari, kdor malo Źivine, veliko pa polja ima. Ne imaj veĉ Źivine kakor toliko, kolikor je dobro rediti zamoreŹ, in ne imaj veĉ polja, kakor toliko, kolikor ga dobro gnojiti zamoreŹ: to ste dve regelci, na ktere se opira vsako pametno gospodarstvo. Moti se, kdor drugaĉ ravna, če ravno misli, da je moder gospodar.

Ne od velicega kupa slame, ki jo vtaknemo v njivo, izvira rodovitnost polja našega, ampak od dobrega in teĉnega gnoja, ki mu ga damo.

Kdor ima tedaj veliko slame, pa premalo Źivine, da bi s svojim gnojem slamo do dobrega podelala, bo — verjemite mi — veliko veliko pametnejŹi storil, če preobilno slamo proda, in si s tim dnarjem kakega teĉnega gnoja kupi.

Da bi si paĉ naši pametni gospodarji te nauke dobro zapomnili!

Kmetijske skuŹnje.

(Spravljanje krompirja.) Svetov ni nikdar preveĉ; v vsakem je dobro zernice. Naj tedaj „Noviĉe“ povejo, ker se ĉas krompir spravlja bliŹa, kako da jez Ź njim Źe 8 let ravnam, da mi ga vse te leta ni niĉ na Źkodo priŹlo.

Krompir kopljemo kar je moĉ ob suhem vremenu, spravljamó ga koj, ko se z njive pripelje, na suh iz opeke narejen tlak, pod streho nad hiŹo, nasipljemo ga pa le za 3 ali 4 krompirje na debelo, zato da ga zrak zmiraj dobro preŹinovati zamore. Pozno v jeseni, ko zmerzovati jame, ga spravimo Źe le, ko se je doslej dobro preŹuŹil, v klet na iz dil narejene predale.

Pri tem se veŹ krompir v tri predale razloĉi, tako da v enega pride debeli za kuho, v drugzega srednji za prihodnje seme, in v tretjega drobni in pokvarjeni za Źivino.